Η θεολογική σημασία των αμφίων, η οποία υπαγόρευσε τη χρήση τους, είναι ότι ο Λειτουργός δεν τελεί αφ' εαυτού τα μυστήρια, αλλά δυνάμει Χριστού και της Ιεροσύνης της Εκκλησίας, την οποία κατέχει δια της χειροτονίας «εν Πνεύματι Αγίω», «ενδεδυμένος την της ιερατείας χάριν».
Διατηρούν κατά βάση την παλαιά τους μορφή και με αυτά διακρίνονται οι επί μέρους βαθμοί της Ιεροσύνης. Είναι επτά, κατά τον τύπο των επτά χαρισμάτων του Αγίου Πνεύματος και τον ιερό αριθμό της πληρότητας. Κατανέμονται αναλόγως στους τρεις βαθμούς της Ιεροσύνης:
Στο Διάκονο τρία άμφια για το ιερό του αριθμού, δηλ. στιχάριο, οράριο και επιμάνικα. Στον Πρεσβύτερο πέντε, κατά τον αριθμό των πέντε αισθήσεων, δηλ. στιχάριο, επιτραχήλιο, επιμάνικα, ζώνη και φελώνιο. Στον Επίσκοπο επτά για την πληρότητα της Ιεροσύνης

Τα άμφια του Διακόνου

α. Το Στιχάριο. Είναι ποδήρης χιτώνας, κοινός για τους τρεις βαθμούς της Ιεροσύνης με φαρδιά μανίκια. Το χρώμα του είναι συνήθως λευκό, σύμβολο της αγνότητας και της πνευματικής χαράς. Συμβολίζει τη φωτεινή των Αγγέλων περιβολή και το καθαρό και αμόλυντο της ιερατικής τάξεως, καθαρότητα για την οποία οι Λειτουργοί καταξιούνται της θείας Χάρης. Αυτό μαρτυρεί και το Γραφικό χωρίο που λέγουν οι κληρικοί κατά την ένδυση τους: «Αγαλλιάσεται η ψυχή μου επί τω Κυρίω, ενέδυσε γαρ με ιμάτιον σωτηρίου...».
β. Το Οράριο (orare = προσεύχεσθαι). Είναι ταινία υφάσματος, που φέρεται στον αριστερό ώμο, (με τα άκρα ένα εμπρός και ένα πίσω) και γραμμένο σ' αυτό το Άγιος, Άγιος, Άγιος. Έξεικονίζει τις πτέρυγες των Αγγέλων, εφ' όσον «οι Διάκονοι... εις διακονίαν αποστελλόμενοι προστρέχουσιν».
γ. Τα Επιμάνικα. Με αυτά, κοινά και για τους τρεις βαθμούς της ιεροσύνης, συγκρατούνται τα άκρα του στιχαρίου μαζί με τα λοιπά ενδύματα του Λειτουργού. Εικονίζουν την παντοδύναμη ενέργεια του Θεού και των Τιμίων Δώρων που προσφέρονται με τα χέρια του Ιερουργού. Γι' αυτό λέγουν οι κληρικοί όταν τα ενδύονται τα ψαλμικά χωρία: «Η δεξιά Σου Χείρ, Κύριε, δεδόξασται εν ισχύι....» και «Αι χείραι Σου εποίησαν με και έπλασαν με...». Συμβολίζουν και τα δεσμά του Κυρίου με τα οποία δεμένος οδηγήθηκε προς τον Πιλάτο.

Τα άμφια του Πρεσβυτέρου

α. Το Στιχάριο
β. Τα Επιμάνικα
γ. Το Επιτραχήλιο. Είναι σαν το οράριο, φέρεται στον τράχηλο από τους Πρεσβυτέρους και Επισκόπους και έχει και τα δύο άκρα εμπρός. Εικονίζει την άνωθεν κατερχόμενη χάρη του Παναγίου Πνεύματος. Γι' αυτό ενδυόμενοι αυτό οι ιερείς και αρχιερείς λέγουν: «Ευλογητός ο Θεός ο εκχέων την χάριν επί τους Ιερείς Αύτου...». Τα κρόσσια που υπάρχουν στο κάτω άκρο του επιτραχηλίου συμβολίζουν τις ψυχές των ανθρώπων του ποιμνίου τους, για τις οποίες είναι υπεύθυνοι και θα λογοδοτήσουν κατά την ήμερα της κρίσεως. Χωρίς επιτραχήλιο καμία ιεροπραξία δεν μπορεί να τελεσθεί.
δ. Η Ζώνη. Η ζώνη την οποία φέρει ο Πρεσβύτερος και ο Επίσκοπος για να

Phoca PDF

συγκρατεί τα άμφια, αποτελεί υπόμνηση της πνευματικής αποστολής και της ευθύνης τους. Συμβολίζει την ετοιμότητα που πρέπει να έχουν για την απόκρουση καθενός εναντίου, κατά την προτροπή του Κυρίου: «Έστωσαν υμών αι οσφύες περιεζωσμέναι και οι λύχνοι καιόμενοι...» (Λουκ. ιβ', 35).
ε. Το Φελώνιο. Είναι ένδυμα αρχαϊκής μορφής, χωρίς χειρίδες (μανίκια) και φέρεται από την κεφαλή. Συμβολίζει τον άρραφο χιτώνα του Κυρίου και την επίγεια Εκκλησία. Όπως ο χιτώνας είναι άρραφος και ένα τεμάχιο, έτσι πρέπει και η Εκκλησία να είναι ΜΙΑ. Κατά τον Άγιο Γερμανό Κων/πόλεως, το φελώνιο εικονίζει την πορφύρα, με την οποία ενέπαιζαν τον Κύριο μας, γεγονός το όποιο πρέπει να έχει κατά νουν πάντοτε ο πρεσβύτερος.
στ. Το Επιγονάτιο. Είναι ρομβοειδές ύφασμα εξαρτώμενο από τη ζώνη με παράσταση τον Νιπτήρα του Μυστικού Δείπνου ή την Ανάσταση. Το φέρει ο Αρχιερέας και κάθε οφφικιούχος πρεσβύτερος. Εικονίζει το λέντιο με το όποιο ο Κύριος έπλυνε τα πόδια των Μαθητών Του. Συμβολίζει και την πνευματική μάχαιρα, «εν ώ δυνήσεσθε πάντα τα βέλη του πονηρού τα πεπυρωμένα σβέσαι... και την μάχαιραν του πνεύματος, ό εστίν ρήμα Θεού» (Εφ. στ', 16). Κατά τον Άγιο Συμεών Θεσσαλονίκης, συμβολίζει και τη νίκη κατά του θανάτου και την Ανάσταση του Κυρίου. Γι' αυτό ενδυόμενοι οι λειτουργοί λέγουν: «Περίζωσαι την ρομφαίαν σου επί τον μηρόν σου, Δυνατέ...».
ζ. Ο επιστήθιος Σταυρός. Εξαρτάται με αλυσίδα από το λαιμό στο στήθος του οφφικιούχου πρεσβυτέρου. Συμβολίζει τον Σταυρό του Κυρίου, αλλά και τον σταυρικό-θυσιαστικό χαρακτήρα της ιερωσύνης.

Τα άμφια του Επισκόπου

α. Το Στιχάριο
β. Τα Επιμάνικα
γ. Το Επιτραχήλιο
δ. Η Ζώνη
ε. Το Επιγονάτιο
στ. Ο επιστήθιος Σταυρός
ζ. Ο Αρχιερατικός σάκκος. Αυτός αντικατέστησε στην περίοδο της τουρκοκρατίας το πολυσταύριο φελώνιο του Επισκόπου, που έγινε κατ' απομίμηση του αυτοκρατορικού σάκκου. Διατήρησε όμως το συμβολισμό του φελωνίου, καθ' όσον ο Αρχιερέας εικονίζει τον Χριστό. Οι κωδωνίσκοι του σάκκου εξεικονίζουν τους δώδεκα κωδωνίσκους του Ααρών και συμβολίζουν το διδακτικό κήρυγμα του Αρχιερέα.
η. Η Ποιμαντική ράβδος. Είναι σύμβολο της ποιμαντικής και πνευματικής εξουσίας του Επισκόπου. Στο άνω μέρος φέρει τον Τίμιο Σταυρό μεταξύ δύο όφεων, για να υπενθυμίζει τη ρήση του Κυρίου «Ιδού εγώ αποστέλλω υμάς ως πρόβατα εν μέσω λύκων» (Ματ. ι', 16).
θ. Το Ωμοφόριο (μικρό και μεγάλο). Είναι ταινία υφάσματος σταυρουμένη στο στήθος, με τα δύο άκρα το ένα εμπρός και το άλλο πίσω. Συμβολίζει το πλανηθέν πρόβατο που ο Χριστός έφερε επί των ώμων Του. Γι' αυτό συνίσταται να είναι κατασκευασμένο με μαλλί προβάτου. Μέχρι και την ανάγνωση του Αποστόλου, ο Επίσκοπος φέρει το μεγάλο Ωμοφόριο (το ανωτέρω). Μετά το Ευαγγέλιο και μέχρι το τέλος της Θ. Λειτουργίας φέρει το μικρό Ωμοφόριο (με τα δύο άκρα εμπρός), το

Phoca PDF

όποιο φέρει και σ' όλες τις λοιπές ακολουθίες.
ι. Η Αρχιερατική Μίτρα. Έχει την αρχή της στην Παλαιά Διαθήκη. Συμβολίζει τον ακάνθινο στέφανο, αλλά και το βασιλικό αξίωμα του Κυρίου, δεδομένου ότι ο Αρχιερέας είναι ζώσα εικόνα του Χριστού στην Εκκλησία Του. Η χρήση της επεκτάθηκε μετά τον 16ο αιώνα.
ια. Το Αρχιερατικό Εγκόλπιον. Εξαρτάται με αλυσίδα από το λαιμό στο στήθος του Αρχιερέα. Καθιερώθηκε το έτος 1856, σαν διακριτικό γνώρισμα του Αρχιερατικού αξιώματος. Συμβολίζει τη σφραγίδα και την ομολογία της πίστεως. Στο ωοειδές σχήμα του εικονίζεται ο Χριστός με το δεξί χέρι ευλογων, και στο αριστερό κρατών Ευαγγέλιο.
ιβ. Τα Δικηροτρίκηρα. Πρόκειται για τις βάσεις με τα δύο και τα τρία κεριά που κρατά ο Αρχιερέας και με τα όποια ευλογεί το λαό. Τα δίκηρα συμβολίζουν τις δύο φύσεις του Κυρίου. Τα τρίκηρα συμβολίζουν την Αγία Τριάδα. Μ' αυτά σφραγίζει το Ευαγγέλιο κατά την ψαλμωδία του Τρισαγίου Ύμνου και μετά ευλογεί τον λαό.
ιγ. Ο Αρχιερατικός Μανδύας. Φέρεται από τον Αρχιερέα όταν χοροστατεί στις ιεροπραξίες που δεν απαιτείται πλήρης στολή, π.χ. κατά τη διάρκεια του Όρθρου.

Οι Λειτουργοί φορούν «άπασαν» την ιερατική τους στολή κατά τη Θεία Λειτουργία και σ' ορισμένες άλλες ακολουθίες προσδιοριζόμενες από το «Τυπικό» της Εκκλησίας, όπως στην τέλεση της Προσκομιδής, στον Όρθρο του Μεγάλου Σαββάτου, στον Εσπερινό της Μεγ. Παρασκευής, του Πάσχα και της Πεντηκοστής. Στις άλλες τελετές Μυστηρίων φορούν επιτραχήλιο και φελώνιο ο Πρεσβύτερος, επιτραχήλιο και ωμοφόριο ο Επίσκοπος και στιχάριο και οράριο ο Διάκονος. Σε άλλες ιερές Ακολουθίες ο Ιερέας φέρει μόνο το Επιτραχήλιο.

Πηγή: http://www.faneromenihol.gr

Phoca PDF